

175748 - اگر مرد خانه از قربانی کردن سر باز زند، آیا زن می‌تواند برای خود و خانواده‌اش قربانی کند؟

سوال

اگر مرد خانه بدون هیچ سببی از ادای قربانی در عید قربان خودداری کند، آیا همسرش می‌تواند از شخصی دیگر بخواهد که برایش قربانی تهیه کرده و سپس به نیابت از خودش و خانواده‌اش ذبح نماید؟ آیا این قربانی قبول است؟ خواهش می‌کنم بر اساس قرآن و سنت توضیح دهید.

پاسخ مفصل

قربانی عبادتی است که شرع به آن ترغیب نموده بی آنکه تفاوتی میان مرد و زن یا متاهل و مجرد بگذارد و عموم نصوص وارده درباره‌ی قربانی بدون هیچ تخصیص یا تقییدی دال بر همین است.

بنابراین اگر زن توانایی مالی داشت مستحب است که از مال خودش برای خود و خانواده‌اش قربانی کند به ویژه اگر مرد خانه از ادای این شعیره خودداری کند.

ابن حزم - رحمه الله - در «**المحلی**» (۳۷ / ۶) می‌گوید: «قربانی برای مسافر مانند مقیم است، و همینطور برای زن؛ زیرا الله تعالی فرموده است: **﴿وَأَفْعَلُوا الْخَيْرَ﴾** (و کار خیر انجام دهید). قربانی نیز کار خیر است و همه‌ی کسانی که نام بردیم محتاج به انجام خیرند و این برایش مستحب است، و بر اساس قول رسول الله - صلی الله علیه وسلم - که در مورد قربانی ذکر نمودیم و ایشان صحرائین را از شهرنشین و مسافر را از مقیم و مرد را از زن خاص نگردانده، بنابراین تخصیص چیزی از آن باطل است و جایز نیست».

در دایرة المعارف فقهی (۸۱ / ۵) آمده است: «**مرد بودن شرط وجوب و استحباب نیست، بنابراین همانطور که بر مردان واجب است بر زنان نیز واجب است؛ زیرا ادله‌ی وجوب یا استحباب شامل همه است.**»

بنابراین: اگر مرد سرپرست خانه از ادای این شعیره سر باز زد، زن می‌تواند خودش یا از طریق شخصی که برای خرید و ذبح آن وکیل می‌کند آن را انجام دهد، و فرقی ندارد که شوهرش از این کار خبر داشته باشد یا خیر، اجازه دهد یا خیر؛ زیرا قربانی در حق همه سنت است و اگر مرد خانه از انجامش خودداری کرد زن می‌تواند انجامش دهد.

پیامبر - صلی الله علیه وسلم - می‌فرماید: «**ای مردم، بر هر خانواده‌ای در هر سال یک قربانی است...**» به روایت احمد (۱۷۲۱۶) و ابوداود (۲۷۸۸) و آلبانی در «**صحیح ابی داود**» آن را حسن دانسته است.

خطیب شربینی از صاحب «**العدة**» نقل کرده که می‌گوید: «**و این سنتی است کفایه، که اگر اهل خانه چند تن باشند، اگر یکی از اهل خانه انجامش دهد به جای بقیه کافی است، و گرنه سنت عین است.**»

مغنى المحتاج (١٢٣ / ٤).